

Namn _____

Personbeteckning - - - - - - - - - -

Ifylles av examinator:

Uppgift 1: _____ poäng

SVENSKA HANDELSHÖGSKOLAN

INTRÄDESPROV 13.6.2005

UPPGIFT 1 (10 POÄNG)

Bestäm huruvida följande påståenden stämmer, inte stämmer eller huruvida du inte vill ta ställning. För rätt svar ges +1 poäng, för fel svar -1 poäng. Om du inte tar ställning får du noll poäng. Markera ditt svar tydligt. I tillägg till påståendet får du motivera ditt svar på utrymmet som reserverats för ändamålet. Korrekt motivering ger +1 poäng. Oavsett om svaret på flervalsfrågan är korrekt eller inte kan ett tilläggs-poäng erhållas för motiveringarna.

- a) Anta att ett företag kan placera sina tillgångar till en totalavkastning om 15 % p.a. Företaget är till 25 procent finansierat med främmande kapital. Den genomsnittliga räntan på företags skulder är 6 % p.a. Påstående: Räntabiliteten på eget kapital är således 18,00 %.

Påståendet Stämmer Stämmer inte Tar inte ställning

Motivering / kommentar:

Påståendet STÄMMER. Olsson & Skärvad, 2003, s. 366:

$$R_E = R_T + (R_T - R_S) \times \frac{S}{E} = 15 + (15 - 6) \times \frac{25}{75} = \mathbf{18,00} .$$

- b) Enligt UPM-Kymmene årsberättelse 2004 är företags vinst per aktie 1,83 € och dividenden per aktie 0,75 €. Givet att UPM-Kymmene aktiekurs i slutet av 2004

(30.12.2004) var 16,36, innebär det att direktavkastningen enligt den kurs som rådde då var 11,2 %.

Påståendet Stämmer Stämmer inte Tar inte ställning

Motivering / kommentar:

Påståendet stämmer INTE. Olsson & Skärvad, 2003, s. 395:

Direktavkastning = $\frac{\text{Utdelning}}{\text{Börskurs}} \times 100 = \frac{0,75}{16,36} = 4,6 \%$. 11,2 % är vinsten per aktie i förhållande till börskursen (1,83/16,36).

c) En investerings ekonomiska livslängd är alltid längre än den tekniska livslängden.

Påståendet Stämmer Stämmer inte Tar inte ställning

Motivering / kommentar:

Påståendet stämmer INTE. Olsson & Skärvad, 2003, s. 221f konstaterar att den tekniska livslängden anger den tid det tar innan investeringen är helt oanvändbar. Den ekonomiska livslängden igen är den tid som det är ekonomiskt meningsfullt att använda investeringen. Den ekonomiska livslängden är ofta kortare än den tekniska till exempel på grund av att underhållskostnaderna med tiden stiger, att det kommer effektivare och mera ekonomiska alternativ och att de tillverkade produkterna blir omoderna.

- d) Nackdelarna med återbetalningsmetoden (pay-back-metoden) vid investeringskalkylering är att den är svår att använda, man måste uppskatta investeringens kassaströmmar över hela dess livslängd och man måste uppskatta diskonteringsräntan.

Påståendet Stämmer Stämmer inte Tar inte ställning

Motivering / kommentar: (på följande sida)

Påståendet stämmer INTE. Olsson & Skärvad, 2003, s. 227.
Fördelar: 1) enkel att använda, 2) man behöver uppskatta konsekvenserna endast under återbetalningstiden, 3) man slipper uppskatta kalkylräntan.

Nackdelar: 1) missvisande eftersom den inte tar ställning till konsekvenser efter återbetalningstiden, 2) bortser från fördelar med stora betalningar i tidigt skede genom att den inte beaktar när inbetalningarna sker (beaktar inte kalkylräntan, penningens tidsvärde).

- e) Anta att man vid användning av kapitalvärdemetoden (nuvärdemetoden) kommer fram till att nuvärdet är 12 500 € om kalkylräntan är 12 %. Påstående: Detta betyder att internräntan är större än 12 %.

Påståendet Stämmer Stämmer inte Tar inte ställning

Motivering / kommentar:

Påståendet STÄMMER. Olsson & Skärvad, 2003, s. 229.
Internräntan är den ränta som gör nuvärdet lika med noll. Den är räknemässigt besvärlig att uträkna; man måste för det mesta pröva sig fram till det rätta resultatet. Ju högre (lägre) ränta man räknar med desto lägre (högre) blir nuvärdet av de framtida inbetalningsöverskotten och restvärdet. Då nuvärdet i detta fall är positivt, innebär det att man kan sänka den till noll genom att höja räntan.

Namn _____

Personbeteckning _____ - _____

Ifylles av examinator:

Uppgift 2: _____ poäng

SVENSKA HANDELSHÖGSKOLAN

INTRÄDESPROV 13.6.2005

UPPGIFT 2 (10 POÄNG)

Besvara alla delfrågor genom att kryssa för det korrekta alternativet. Rätt svar ger 1 poäng, fel svar -0,5 poäng och inget svar 0 poäng.

1. Nash-jämvikt är

- a) den jämvikt som uppstår på en oligopolmarknad där ett fåtal aktörer fattar sina beslut under påverkan av andras beslut
- b) den jämvikt som uppstår på en monopolmarknad då en aktör fattar sitt beslut under påverkan av andras beslut
- c) den jämvikt som uppstår då alla aktörer har lika stort inflytande på situationens utformning under fullständig konkurrens

Rätt svar är a)

2. En kartell är ineffektiv för att

- a) prisnivån pressas neråt på grund av brist på transparens bland säljare
- b) prisnivån inte är optimal som följd av organiserat samarbete mellan säljare
- c) det uppstår stora omkostnader i samband med koordineringen av kartellverksamheten

Rätt svar är b)

3. I ett visst land finns det 200 000 arbetslösa, 4 000 000 individer i arbetsför ålder och arbetslöshetsgraden är 10 %. Hur stor del av befolkningen i arbetsför ålder deltar aktivt i arbetskraften?

- a) 50 %
- b) 90 %
- c) 100 %

Rätt svar är a)

4. Då ett monopol maximerar sin vinst

- a) är produktionsvolymen alltid större än vid perfekt konkurrens
- b) är priset högre än marginalkostnaden
- c) lutar efterfrågekurvan brantare än marginalintäktskurvan

Rätt svar är b)

5. Vem hävdade att penningmängdens tillväxt styr inflationen och att den ekonomiska politiken därför främst bör rikta in sig på att stabilisera penningmängdens utveckling?

- a) Milton Friedman
- b) John Maynard Keynes
- c) John Nash

Rätt svar är a)

6. Naturlig arbetslöshet är den arbetslöshet som råder i en situation då hushåll och företag helt anpassat sig till den rådande

- a) inflationen
- b) räntan
- c) lönenivån

rätt svar är a)

7. Ett typiskt drag hos en nätverksekonomi är att

- a) produkterna blir mer värda ju fler som har dem
- b) ökad densitet förbättrar nätverkets funktionsförmåga
- c) styckkostnaderna stiger med producerad kvantitet

rätt svar är a)

8. Utträngning kallas det då

- a) multinationella företag tränger ut små lokala producenter med högre produktionskostnader från marknaden.
- b) inflationen drivs upp och förorsakar minskade utrikeshandel på grund av expansiv penningpolitik
- c) finansieringen av budgetunderskottet driver upp räntorna så att de privata investeringarna minskar

rätt svar är c)

9. Alternativkostnad är

- a) den kostnad som uppstår i och med utlokaliseringen av inhemska produktionsenheter till låglöneländer.
- b) den avkastning man skulle erhålla vid den bästa alternativa användningen av en viss resurs
- c) den kostnad som uppstår då en resurs används på ett icke-optimalt sätt

rätt svar är b)

10. Om arbetslösheten mäts på x-axeln och inflationen på y-axeln i ett koordinatsystem så är den *långa* Phillipskurvan

- a) horisontell

- b) vertikal
 c) nedåtlutande
rätt svar är b)

Namn _____

Personbeteckning _____ - _____

Ifylles av examinator:

Uppgift 3: _____ poäng

SVENSKA HANDELSHÖGSKOLAN

INTRÄDESPROV 13.6.2005

UPPGIFT 3 (10 POÄNG)

Nyblivne hankenstuderande Pelle behöver en bil för att ta sig till och från den kommande studieorten. Han blir erbjuden att köpa sin fasters bil för 10 000 €. För att klara av betalningen går Pelle till banken och lyfter ett lån på 10 000 € som ska amorteras på ett år. Lånet fås till en fast årlig ränta på 4 %.

Redovisa alla uträkningar i ditt svar.

- Pelle föreslår att han gör två lika stora avbetalningar på sitt lån, 5 000 € efter sex månader och lika mycket efter ett år. Räntan skulle i det här fallet också betalas halvårsvis i samband med avbetalningarna. Bestäm utgående från detta amorteringarnas storlek samt lånets räntekostnader. (2 poäng)
- Från bankens sida tycker man däremot att Pelle bör satsa på ett annuitetslån med månatliga amorteringar. Bestäm månadsannuiteternas storlek givet förutsättningarna ovan. (2 poäng)
- Pelle tycker att ett annuitetslån låter som en bra idé, dessutom tycker han att bankens erbjudande verkar förmånligt. Han börjar till och med fundera på att låna lite extra, det kommer ju t.ex. att gå åt en hel del bensin. Hur mycket kan Pelle som mest låna om annuiteterna inte får överstiga 1 000 € per månad? (3 poäng)
- Genom att bli stamkund i banken har Pelle möjlighet att få sitt lån till en lägre ränta. Som stamkund skulle den årliga räntan vara 3,5 %, men ett medlemskap kostar 50 €. Lönar det sig för Pelle att bli stamkund om han bestämmer sig för ett annuitetslån på 10 000 €? (3 poäng)

Formel för månadsannuiteter:

$$a = \frac{i/12 \cdot L}{1 - (1 + i/12)^{-n}}$$

Svar:

a) Första amorteringen: $5000 + \frac{1}{2} \cdot 0,04 \cdot 10\,000 = 5\,200 \text{ €}$

Andra amorteringen: $5000 + \frac{1}{2} \cdot 0,04 \cdot 5000 = 5\,100 \text{ €}$

Räntekostnaderna är 300 €

b) $a = \frac{0,04/12 \cdot 10000}{1 - (1 + 0,04/12)^{-12}} \approx 851,50 \text{ €}$

c) $a = \frac{i/12 \cdot L}{1 - (1 + i/12)^{-n}} = 1000 \implies 1000 = \frac{0,04/12 \cdot L}{1 - (1 + 0,04/12)^{-12}} \implies$

$$L = \frac{1000 \cdot (1 - (1 + 0,04/12)^{-12})}{0,04/12} \approx 11\,743,99 \text{ €}$$

d) Om räntan är 3,5% blir annuiteterna $a = \frac{0,035/12 \cdot 10000}{1 - (1 + 0,035/12)^{-12}} \approx 849,22 \text{ €}$

Jämför med resultatet i b-fallet. Det lönar sig inte att betala 50 € för att minska månadsannuiteterna med 2,28 € per månad.

Namn _____

Personbeteckning - - - - - - - - - -

Ifylles av examinator:

Uppgift 4: _____ poäng

SVENSKA HANDELSHÖGSKOLAN

INTRÄDESPROV 13.6.2005

UPPGIFT 4 (10 POÄNG)

- a) Internationaliseringen av ett företag genomgår ofta vissa faser. Beskriv kort faserna i företagets internationaliseringsprocess enligt Olsson och Skärvad (Olsson, J. & Skärvad, P-H.: Företagsekonomi 100, 2003) (5 poäng)

Rätt svar innehåller beskrivning av: hemmamarknadsföring, exporterande företag, internationellt företag och multinationellt företag, sid. 45 i boken.

- b) Vilka fyra fördelar nämner Olsson och Skärvad att framförallt stora multinationella företag kan skapa jämfört med inhemska företag? Beskriv dessa. (5 poäng)

Rätt svar innehåller beskrivning av: stordriftsfördelar inom FoU, överlägsen försäljningsorganisation, utnyttjande av internationella lånemarknaden och internationell specialisering, sid. 46 i boken.

Namn

Personbeteckning

Ifylles av examinator:

Uppgift x:

SVENSKA HANDELSHÖGSKOLAN

INTRÄDESPROV 13.6.2005

UPPGIFT X (10 POÄNG)

Företaget IT-Evolution Ltd:s redovisningsinformation är för de tre senaste räkenskapsperioderna i sammandrag följande i 1 000 €

År	1	2	3
Eget kapital (vid räkenskapsperiodens början)	50	200	80
Intäkter	500	600	1600
Tillgångar	420	330	830
Kostnader	350	720	1300
Skulder	220	250	450

Fyll i uppgifterna i de förenklade balans- och resultaträkningarna nedan!

Vilket blev resultatet (= vinsten/förlusten) för respektive år?

År	Resultaträkning			Poäng
	1	2	3	
Intäkter	500	600	1600	1,5
Kostnader	-350	-720	-1300	1,5
Vinst/förlust	150	-120	300	1

År	Balansräkning			Poäng
	1	2	3	
Tillgångar	420	330	830	1,5
Eget kapital	50	200	80	1,5
Vinst/förlust	150	-120	300	1,5
Skulder	220	250	450	1,5
	420	330	830	

Namn _____

Personbeteckning _____ - _____

Ifylles av examinator:

Uppgift 6: _____ poäng

SVENSKA HANDELSHÖGSKOLAN

INTRÄDESPROV 13.6.2005

UPPGIFT 6 (10 POÄNG)

Etisk handel eller rättvis handel (Fair Trade) är ett omdebatterat ämne och speciellt kaffet, dess produktion och pris har varit föremål för mycket diskussion. De positiva aspekterna av rättvis handel har lyfts fram mycket medan de sämre sidorna har fått mindre uppmärksamhet. Läs de bifogade texterna och besvara följande frågor:

a) Hur bestäms priset på kaffe? Hur skiljer sig denna prissättning från prissättningen på en marknad med perfekt konkurrens? (2 poäng)

Svaret skall innehålla att prissättningen följer perfekt konkurrensmodellen i stor utsträckning p.g.a. varans karaktär. Spekulationernas roll skall också diskuteras.

b) Marknadspriset på kaffe är för lågt, hävdar rättvis handel-rörelsen. Vad beror detta på? Illustrera med ett diagram. (2 poäng)

Överproduktion

Med ett utbuds-efterfråge-diagram skall svaret visa hur överproduktion påverkas prisnivån.

c) Nämn 3 saker som kan påverka kaffepriset. (1 poäng)

Exempel är förändringar i väder, exempelvis frost, spekulationer och produktionsvolym

---

d) Diskutera kort varför rättvis handel prissättningen inte är långsiktigt optimal. (1 poäng)

Svaret skall behandla problematiken kring att Rättvis Handel produkterna har ett pris som är högre än marknadspriset. Svaret skall också diskutera hur ett högt pris kan leda till ökad produktion emedan minskade produktionsvolymen leder till ett högre marknadspris. Ur svaret skall framgå vilka implikationerna från detta är och vilken den bästa långsiktiga lösningen vore.

e) Visa i ett diagram och beskriv med ord vad som kan hända då priset på en delmarknad sätts högre än marknadspriset enligt rättvis handel -konceptet. Hur påverkar detta pris och kvantitet producerad? (4 poäng)

Svaret kan analysera marknaden som en kaffemarknad eller som två marknader; en för vanligt kaffe och en för Rejäl Handel -kaffe. Valet bör motiveras.

Om man ser kaffemarknaden som en kaffemarknad skall den sökande visa att han förstår att en snedvriden situation med en del av marknaden som har ett högre pris och en del av marknaden som följer marknadspriset kan uppstå. Även problematiken kring den moteffekt som delmarknaden skapar gällande produktionsvolymen skall diskuteras. Den sökande skall visa att han förstår kopplingen mellan produktionsvolymen och pris på ett generellare plan.

Namn _____

Personbeteckning ----- - ----

Ifylles av examinator:

Uppgift 7: _____ poäng

SVENSKA HANDELSHÖGSKOLAN

INTRÄDESPROV 13.6.2005

UPPGIFT 7 (10 POÄNG)

Svara på följande frågor. Använd maximalt det utrymme som reserverats för respektive fråga.

a) Vilka delar består kreditmarknaden av och vad avses med dessa?

Eklund, s. 221

Kreditmarknaden - marknaden för främmande kapital, indelas i

- penningmarknaden - marknaden för kortfristiga tillgångar
- obligationsmarknaden - marknaden för långfristiga tillgångar

2 poäng.

b) Vad avses med likviditet? Ge exempel på tillgångar med låg respektive hög likviditet.

Med likviditet avses hur lätt/svårt det är att omvandla en tillgång till betalningsmedel man kan köpa varor och tjänster för.

Hög likviditet: kontanter, lätt tillgängliga bankdepositioner.

Låg likviditet: långfristiga tidsbundna depositioner, obligationer som inte kan överlåtas. (Eklund, s. 224-225.) **2 poäng.**

c) Vad avses med andrahandsmarknaden?

Handeln med värdepapper (statsskuldväxlar, certifikat, masslån, aktier) sker inte bara mellan den som emitterar och den som köper. Den ursprungliga köparen kan sälja värdepappret vidare, som i sin tur kan sälja det vidare osv, varvid en andrahandsmarknad uppkommer. Denna handel kan också ske på en organiserad värdepappersbörs. (Eklund, s. 227.) **2 poäng.**

d) Ge exempel på två olika kategorier derivatkontrakt och förklara vad som avses med dessa.

Optioner - ger innehavaren möjlighet (men inte skyldighet) att köpa eller sälja värdepapper till ett på förhand bestämt pris.

Terminer - framtida pris och leverans(villkor) fastställs i förväg.

(Eklund, s. 227.) **2 poäng.**

- e) Anta att de *korta* marknadsräntorna stiger. Vad blir den ekonomiska effekten med avseende på följande? Motivera kort.

Tillgångspriser: Högre alternativkostnad $\Rightarrow$ avkastningskravet stiger $\Rightarrow$ mindre efterfrågan till gällande priser $\Rightarrow$ värdet på aktier, obligationer och övriga värdepapper sjunker.

Lånekostnader: Om lånet är bundet till en kort ränta stiger låneskötselkostnaderna. Detta är inte fallet om lånet är bundet till en lång ränta.

Investeringsbenägenheten: Kostnaden att uppta nya lån stiger $\Rightarrow$ investeringsviljan minskar.

Den ekonomiska tillväxten: Lägre tillgångspriser och högre alternativkostnad $\Rightarrow$ dämpad konsumtion och lägre investeringar $\Rightarrow$ avtagande ekonomisk tillväxt.

(Eklund, s. 237.)

2 poäng.

Namn _____

Personbeteckning _____ - _____

Ifylles av examinator:

Uppgift x: _____ poäng

SVENSKA HANDELSHÖGSKOLAN

INTRÄDESPROV 13.6.2005

UPPGIFT X (10 POÄNG)

Besvara följande frågor och redogör för uträkningarna. Använd det utrymme som reserverats för frågorna.

Ett företags vinst ges av funktionen $\pi(q) = -100 + 5q - 0,01q^2$ för $0 \leq q \leq 500$ där q är antal sålda enheter.

a) Hur stor är företagets vinst/förlust när försäljningen uppgår till 100 enheter?

$$\pi(100) = -100 + 5 * 100 - 0,01 * 100^2 = 400 - 100 = 300$$

b) Hur många enheter måste företaget minst sälja för att visa vinst?

För att finna brytpunkterna mellan vinst och förlust sätt $\pi(q) = 0$.

$$0 = -100 + 5q - 0,01q^2$$

$\Leftrightarrow$

$$q^2 - 500q + 10000 = 0$$

$\Leftrightarrow$

$$q = 250 \pm \sqrt{(-250)^2 - 10000}$$

$$\text{ger } q_1 = 479,12 \quad q_2 = 20,87$$

Tex. insättning av $q=20$ och $q=21$ visar att funktionen är ökande i detta intervall och att $q=21$ följaktligen är det minsta antalet enheter som krävs för vinst. Alternativt kan funktionens derivata undersökas eller funktionen kan ritas upp för att visa att funktionen är ökande mellan $q=20$ och $q=21$.

c) Beräkna $\pi'(100)$ dvs. funktionens derivata i punkten $q=100$.

$$\pi'(q) = 5 - 0,02q \quad \pi'(100) = 5 - 0,02 * 100 = 3$$

d) Ge en kort verbal tolkning av vad derivatan av vinstfunktionen betyder.

Derivatan är funktionens förändringshastighet i en punkt. Derivatan av vinstfunktionen ger alltså marginalvinsten.

e) Hur många enheter ska företaget sälja för att maximera sin vinst?

Möjliga extrempunkter är intervallets ändpunkter, punkter där $\pi'(q) = 0$ samt punkter där $\pi'(q)$ inte existerar. För den givna funktionen existerar $\pi'(q)$ överallt så ändpunkterna och de punkter där $\pi'(q) = 0$ återstår att undersöka.

$$\pi'(q) = 5 - 0,02q \text{ sätt lika med } 0 \text{ ger}$$

$$0 = 5 - 0,02q$$

$$q = 250$$

$\pi''(q) = -0,02$ vilket innebär att funktionen är konkav och $\pi'(250)$ är alltså en maximipunkt.

Undersökning av ändpunkterna samt nollpunkten ger $\pi(0) = -100$ $\pi(250) = 525$ $\pi(500) = -100$.

Detta ger att vinsten maximeras för $q = 250$.